

ВИСНОВОК

**експертної комісії спеціалізованої вченої ради Д 64.053.04
у Харківському національному педагогічному університеті
імені Г.С. Сковороди з вивчення фактів, зазначених у зверненні
Пархоменко Т.С. щодо докторської дисертації Кириленко Катерини
Михайлівни «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної
культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі»**

Експертна комісія у складі доктора педагогічних наук, професора В. М. Гриньової, доктора педагогічних наук, професора О. М. Іонової, доктора педагогічних наук, професора О. В. Попової на підставі вивчення фактів, зазначених у зверненні Т. С. Пархоменко щодо докторської дисертації Кириленко Катерини Михайлівни «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі», дістала висновку:

І. Вивчення цитувань Кириленко К. М. праць, зазначених у зверненні Пархоменко Т. С.

Дисертаційна робота є однією з ланок проведеного дослідження, іншими його ланками є монографія, наукові праці автора як теоретико-методологічного, так і науково-методичного характеру, а також розроблені автором навчально-методичні матеріали.

Праці, які вказані як суб'єкти плагіату, цитуються автором відповідно до встановлених правил цитування в інших його (автора) роботах, що виносяться на захист, які, у свою чергу, увійшли до тексту дисертаційної роботи та вказуються у списку використаних джерел на сторінках 397-452 дисертації (усього 474 позиції) (Додаток 1. «Таблиця порівняння цитувань у працях Кириленко К. М., що опубліковані за темою дисертації»).

Наприкінці кожного підрозділу монографії Кириленко К. М. містяться посилання на раніше опублікований навчально-методичний посібник

Кириленко К. М., де згадані Т. С. Пархоменко автори цитуються із вказівкою сторінок їхніх праць.

Посторінкове порівняння цитувань вказаних у зверненні Пархоменко Т.С. праць міститься в Додатку 1 («Таблиця порівняння цитувань у працях Кириленко К. М., що опубліковані за темою дисертації»). Усі вказані у зверненні Т. С. Пархоменко статті цитуються автором дисертації у працях, що виносяться на захист разом із текстом дисертації і вказані у списку літератури наприкінці дисертації. Виключення із цитування на сторінках праць Кириленко К. М. складають матеріали двох конференцій (указані в Додатку 1 під порядковими номерами 12 та 16), їх цитувань не знайдено, але відповідні джерела є у списку літератури монографії. Цитування зазначені біля тих частин тексту, який вказується Т. С. Пархоменко як «суб'єкт плагіату», на відповідних йому сторінках тексту тих чи інших праць дисертанта. Автор (Кириленко К. М.) мав підстави не вказувати цитування, оскільки праці зазначених та інших авторів подає не дослівно та вже неодноразово посилався на них. Частина текстів містить схожі за змістом матеріали, але праці Кириленко К. М., у яких викладений відповідний матеріал, датовані раніше; у пізніших своїх працях Кириленко К. М. посилався на праці авторів, що висловлюють схожі з нею думки (порядкові номери праць 4 та 23 в Додатку 1).

Порівняльний аналіз списку літератури монографії та дисертації дає підстави свідчити, що у списку літератури до дисертації – за рахунок зменшення кількості наукових статей та матеріалів конференції, що мають побіжне відношення до теми дисертації – збільшилась кількість використаних у дослідженні дисертацій, монографій, навчальних посібників та фундаментальних праць за темою дисертації дисертанта.

При цьому дисертант указує у списку літератури дисертації монографії тих авторів, статті яких вивчалися на предмет «плагіату» (Кобяк О. В., Кузьміна Н. В., Міленкова Р. В., Холодкова Л. А., Григорьева С. Г. та інші)

(Додаток 2. «Порівняльний аналіз списку літератури монографії та дисертації Кириленко К. М.»)

Праці, які вказані у зверненні Пархоменко Т. С., стосуються лише першого та другого розділів дисертації, у яких, як зазначено вище, дисертант з'ясовує типовий контекст вжитку понять та визначень, висвітлюючи соціально-педагогічні умови та теоретико-методологічні засади, в яких проводить власне педагогічне дослідження. Основна частина дисертації, у якій викладена суть проведеного дослідження, є самостійною науковою працею й оригінальність основного тексту дисертації (у тому числі автором звернення) сумнівам не піддається.

II. Вивчення підручника Кириленко К.М. щодо відповідності його авторським правам.

Вивчення джерел цитування підручника не було предметом аналізу експертної комісії.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», залучення предметних (наукових) знань до формування навчальних матеріалів у визначених випадках не передбачає обов'язкових посилань на їх авторів та відповідного цитування їх наукових праць:

Стаття 23. Вільне відтворення примірників твору для навчання

Допускається без згоди автора чи іншої особи, яка має авторське право: 1) відтворення уривків з опублікованих письмових творів, аудіовізуальних творів як ілюстрацій для навчання за умови, що обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті; 2) репрографічне відтворення навчальними закладами для аудиторних занять опублікованих статей та інших невеликих за обсягом творів, а також уривків з письмових творів з ілюстраціями або без них за умови, коли: а) обсяг такого відтворення відповідає зазначеній меті; б) відтворення твору є поодиноким випадком і не має систематичного характеру (Закон України «Про авторське право і

суміжні права». – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page>).

Відповідно до концепції підручника (а саме: формування цілісної картини світу шляхом конструювання мультидисциплінарного знання в контексті творення інноваційної культури) автор залучає різне науково-предметне знання (філософське, природничо-наукове, соціально-економічне, культурологічне тощо) до побудови (на рівні навчальних матеріалів) системного інноваційного культурологічного навчального знання для подальшого пошуку методів та технологій його залучення до обігу в реальній освітній практиці.

Згідно з «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» «найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. ... Ключовими напрямками державної освітньої політики мають стати: ... модернізація структури, змісту й організації освіти на засадах компетентнісного підходу, переорієнтації змісту освіти на цілі сталого розвитку» (Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf).

Серед основних завдань Національної стратегії розвитку освіти називається «забезпечення системного підвищення якості освіти на інноваційній основі, створення сучасного психолого-педагогічного та науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу» (там само). У документі зазначено, що розвиток системи освіти ґрунтується, серед іншого, на «урахуванні синергетичного підходу до середовищних можливостей навчання – інновації, яка полягає у взаємодоповненні суміжних середовищ: особистісного, етнокультурного (у тому числі родинного) та ІКТ – середовища навчального закладу, ... створенні системи мотивацій, стимулювання та заохочення інноваційної діяльності у сфері освіти.

розробленні нових концептуальних моделей удосконалення окремих підсистем освіти» (там само).

Підручник, як відомо, є книжною формою навчального матеріалу, який призначений спеціально для впровадження навчального знання в реальну освітню практику. Підручник не має грифу міністерства (він не перебуває в продажу, автор передав весь його тираж до наукової бібліотеки КНУКіМ як навчальний матеріал для студентів), у підручнику викладено матеріали навчального курсу, розробленого та скомпонованого автором (Кириленко К. М.). Думки щодо ключових понять курсу, навчальним матеріалом до якого є зазначений підручник, як-то: картина світу, наукова картина світу, культурологічна картина світу, інноваційна культура, – подані в авторській інтерпретації, у цій частині підручник сумнівам щодо його авторства (у тому числі автором звернення Пархоменко Т. С.) не піддається.

III. Статистичний та порівняльний (формальний) аналіз тексту дисертації Кириленко К. М., який у зверненні Пархоменко Т. С. зазначений як «суб'єкт плагіату», та відповідних йому наукових джерел, зазначених у зверненні як «об'єкт плагіату»

Текст дисертації, що є об'єктом вивчення, містить 13 224 слова чи 194 636 знаків з пробілами. Увесь основний текст дисертації (396 сторінок без списку літератури та додатків) містить 80 196 слів чи 657 842 знаки з пробілами. Текст, що є предметом звинувачення Пархоменко Т. С., складає шосту частину основного тексту дисертації: 16,48 % за кількістю слів та 15,9 % за кількістю знаків.

Порівняння текстів на предмет їх тотожності показало, що текст дисертації Кириленко та тексти статей, на які вказується у зверненні, є близькими за змістом, але не тотожними.

Текст дисертації, що не тотожний змісту вказаних статей, а також цитати з посиланнями, що містяться в ньому, комісією виокремлено в

Додатку 3 «Текст дисертації, що вилучений з розгляду на предмет його звинувачень у «плагіаті». Під час вивчення тексту до уваги бралися, окрім ідентичності порівнюваних текстів, також: типовість висловлювань, що містить у собі текст (указані частини тексту зустрічаються у багатьох джерелах, у тому числі, зазначених у зверненні); цитування статей, за умови, що вказана стаття міститься у списку літератури, але її номер відрізняється від вказаного в тексті на 1-2 пункти, оскільки це може бути свідченням описки, а не відсутності цитування; відсутність тексту дисертації, що вказаний у зверненні, у статті, на які посилається автор звернення. Текст, що не може бути «звинувачений» у плагіаті, містить 12 054 слів чи 95 320 знаків із пробілами.

Текст, що співпадає з текстом статей, зібрано комісією в Додатку 4 «Текст дисертації, що співпадає з текстом вказаних статей». Указаний текст містить 1 170 слів чи 9 316 знаків, що складає 1,45 % від загальної кількості слів і 1,41 % від загальної кількості знаків у дисертації.

Текст, що співпадає з текстом зазначених статей, у більшості випадків не є оригінальним і торкається, як уже зазначалося вище, тієї частини роботи, у якій автор аналізує науковий дискурс на предмет обігу в ньому певних понять чи на предмет тлумачення широким колом науковців цих понять. Указаний текст, як було показано в пункті II, цитується автором у інших працях, що виносилися на захист.

На нашу думку, це засвідчує некоректність та неприйнятність формального застосування програм надглибокої перевірки тексту на плагіат. Результати, отримані автором звинувачення в результаті такої перевірки, вказують на імовірність упередженості з її боку та маніпуляції результатами такої перевірки. Очевидно, що автором звернення вказані не всі тексти, що співпадають з типовими визначеннями, якими користується дисертант.

IV. Аналіз науково-теоретичних праць Кириленко К. М.

Оскільки звинувачення Пархоменко Т. С. стосується тієї частини тексту дисертації, де мова йде про наукові погляди на проблему, яку вивчає автор дисертації, проаналізовано наявність у автора дисертації праць, що висвітлювали б також її особисті думки в такому науковому дискурсі.

Власні думки автора дисертації щодо теоретичних аспектів вивчення інноваційної культури викладено нею у численних статтях, як тих, що виносились на захист, так і інших, які опубліковані у фахових виданнях із культурології та філософії. Зазначені праці не виносяться на захист, частина з них опублікована після захисту дисертації (Додаток 5. «Публікації Кириленко К. М. щодо її власного тлумачення ключових понять, що аналізуються в дисертації, після захисту дисертації»).

V. З'ясування компетентності спеціалізованої вченої ради, на засіданні якої відбувся захист дисертації Кириленко К. М.

У зверненні Пархоменко Т. С. акцентується увага на тому, що захист дисертації Кириленко К. М. відбувся на засіданні одноразової вченої ради. Експертною комісією встановлено, що спеціалізована вчена рада Д 26.004.18, у якій відбувся захист дисертації Кириленко К. М., функціонує відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2014 року № 1081 у Національному університеті біоресурсів і природокористування з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) педагогічних наук за спеціальностями 13.00.02 «Теорія та методика навчання (сільськогосподарські дисципліни)» та 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» терміном на три роки (інформація з сайту НУБІП). За вказаний період на засіданнях ради захищено 2 докторські і 6 кандидатських дисертацій.

Водночас зазначимо, що впродовж 2015 року в Україні відбулися захисти 7283 кандидатських дисертацій, з них 747 на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а також 1146 докторські дисертації, із них 120 на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук (згідно офіційних даних вісника «Освіта України»); 867 дисертацій з педагогіки. Щодо жодної із зазначених дисертаційних робіт не було такого непересічного інтересу, що є свідченням його значною мірою упередженого вивчення.

Експертна комісія, за результатами поглибленого вивчення матеріалів дослідження Кириленко К.М., вважає, що:

1. Дисертаційна робота Кириленко Катерини Михайлівни, яка виконана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти на тему: «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» є самостійним науковим дослідженням. Авторство цієї роботи не підлягає сумніву в головній її частині, де викладені результати проведеного педагогічного дослідження. Мають місце спільні з численними авторами визначення, якими автор дисертації користується в частині висвітлення соціально-педагогічних умов свого дослідження.

2. Усі розглянуті на предмет плагіату праці цитуються автором у її працях, що виносились на захист (Зокрема: *Кириленко К. М. Формування інноваційної культури студентів вищого навчального закладу культури (навч.-метод. посібник) / Катерина Михайлівна Кириленко. / Навч. посіб. для викладачів і студентів. – 2013. – 131 с.; Кириленко К. М. Теоретичні та методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі: монографія / К. М. Кириленко. – Київ : ТОВ Агентство «Україна», 2014. – 300с., а також у ряді статей автора).*

У списку літератури до дисертації частину із використаних джерел указано (№ 74, 78, 109, 315, 333, 376, 431), частину представлено іншими, більш фундаментальними дослідженнями їх авторів (№ 211, 286, 414 (413)). У посібнику Кириленко К. М. (*Кириленко К. М. Формування інноваційної культури студентів вищого навчального закладу культури (навч.-метод. посібник) / Катерина Михайлівна Кириленко. / Навч. посіб. для викладачів і студентів. – 2013. – 131 с.*), що надрукований раніше, викладено матеріал, який міститься у статтях Соболев Т. В. та Балахонова А. В.

Розглянуті на предмет плагиату праці не торкаються основної частини дослідження. Мова йде про ту частину дисертації, де автор з'ясовує соціально-педагогічні умови, за яких проводиться його дослідження, та теоретико-методологічні засади свого дослідження, та свідомо використовує типові формулювання, уникаючи власних теоретичних суджень із метою забезпечення чистоти педагогічного експерименту.

3. Статистичний аналіз текстів дає підстави свідчити, що частина тексту дисертації Кириленко К. М., яка тотожна фрагментам тексту статей, складає 1,4 % від основного тексту дисертації. Матеріал, що міститься в них, є певною мірою типовим для наукового вжитку і вже був процитований автором у інших працях, що виносились на захист і вказані у списку літератури в дисертації. Порівняння текстів на предмет їх тотожності засвідчило, що текст дисертації Кириленко К. М. та тексти статей, на які вказується у зверненні, є близькими за змістом, але не тотожними, що пояснює відсутність їх цитування в тексті дисертації.

4. Аналіз науково-теоретичних праць Кириленко К. М. виявив, що автор дисертації має власні думки щодо теоретичних аспектів вивчення інноваційної культури, які викладені ним у чисельних статтях, що опубліковані у фахових виданнях з культурології та філософії.

5. Засідання спеціалізованої вченої ради Д 26.004.18, під час якого відбувся захист докторської дисертації Кириленко К. М., не було разовим. Спеціалізована вчена рада Д 26.004.18 функціонує в Національному

університеті біоресурсів і природокористування відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2014 року № 1081 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) педагогічних наук за спеціальностями 13.00.02 «Теорія та методика навчання (сільськогосподарські дисципліни)» та 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» строком на три роки (інформація з сайту НУБІП).

Члени комісії:

доктор педагогічних наук, професор

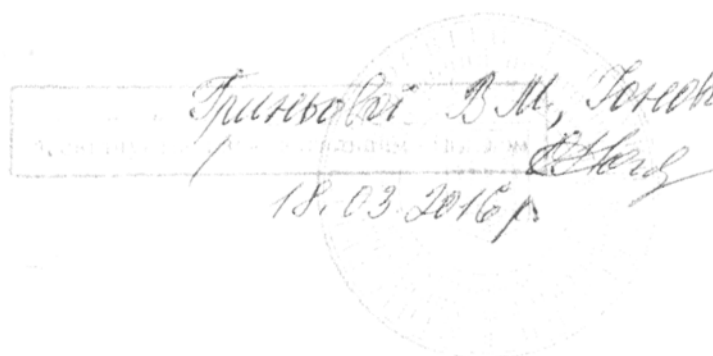
В.М. Гриньова

доктор педагогічних наук, професор

О.М. Іонова

доктор педагогічних наук, професор

О.В. Попова

Гриньової В.М., Іонової О.М., Попової О.В.
18.03.2016р.